

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

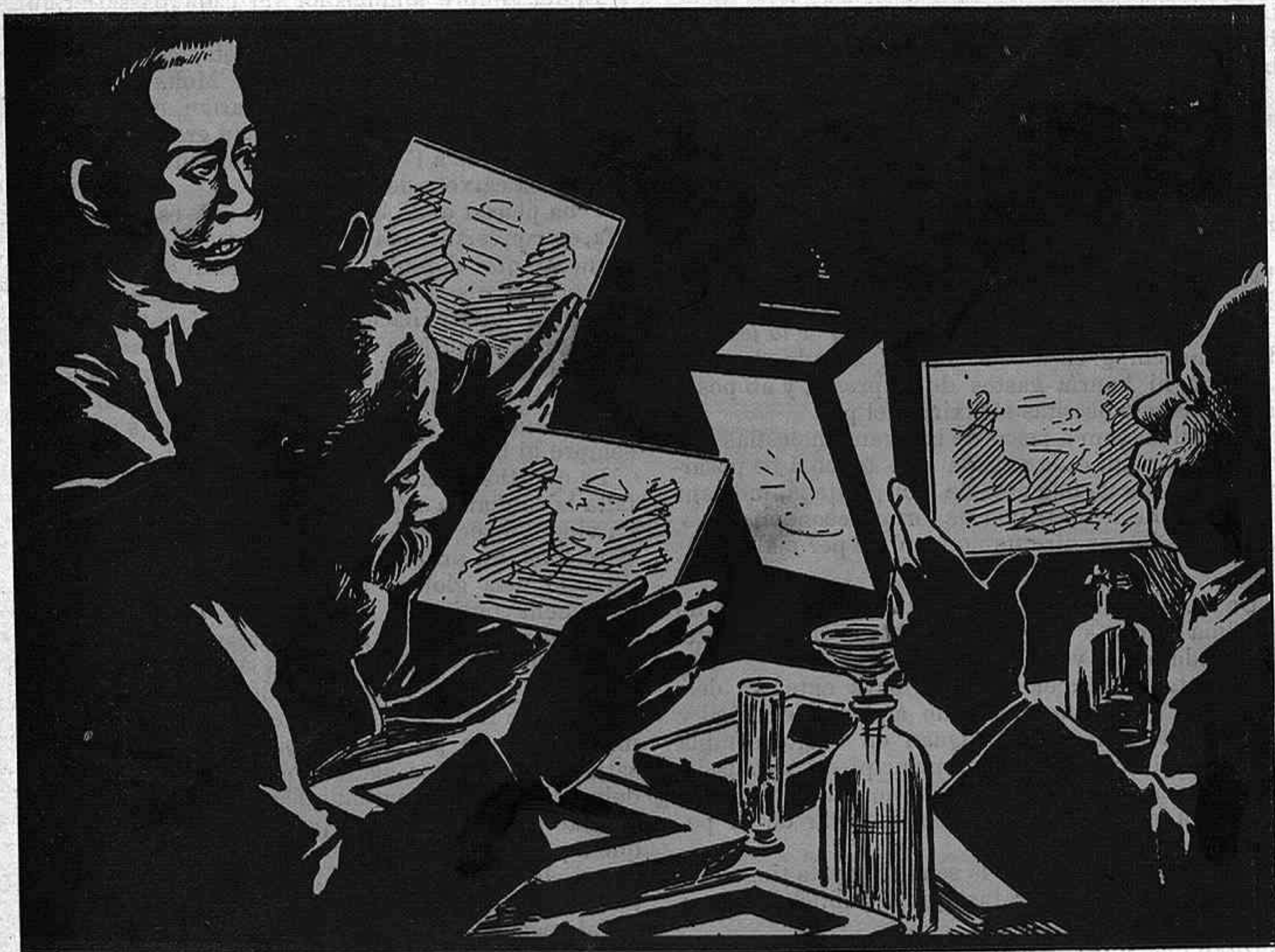
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

UN LABORATORI FOTOGRAFICH

Revelant clixés

CRÓNICA

Era una verdadera pena, per nosaltres periodistas que com sab tothom no trenquem may cap plat ni cap olla, aqueixa moda forcosa del tapabocas, precisament quan l'hivern ja es fora y la verje primavera comensa á *acalorarse*.

Un desitja respirar á plens pulmons l'ambient perfumat de l'estació florida, expansionarse sense trabas, somriure com l'alba y cantar com l'aucell, y á lo millor se troba ab un bando á las cantonadas proclamant l'estat de guerra, y ab un volantet á la redacció manantlos que 's deixin veure per la Capitania general, ahont els han de donar un recado urgent.

El recado consisteix en dirlos:

—Desde avuy portarán el cartipás, que volém veure quina lletra fan... y *¡ojo*, molt *ojo*, ab els topos! Ja están llestos.

Desde aquell moment ja podém dir que portém el tapa-bocas, y vinga suar de dos maneres: de calor y de angunia.

Afortunadament ara aquesta situació molesta ha durat poch: dimecres al mitj-día ens el posavan el ditxós tapa-bocas; dissapte á la tarde ens l'afuixavan una mica. Mentres escrich las presents ratllas encare 'l porto cargolat al coll; tal vegada quan vejin la llum pública ja me l'haurán tret del tot... Aixís siga y fins un altre día.

* *

No 's pensin, jo ja m'ho figurava que la situació anómala no sería de llarga duració.

El mateix bando fixat á las cantonadas era petit, petit: la quarta ó la octava part del tamany que acostumava á tenir en altrás ocasions. Millor que un bando semblava un prospecte. Y naturalment, á bando petit, estat de guerra curt.

Pero tal vegada van volguer demostrar qu'hem entrat resoltament pel camí de las economías. Aixís el país podrá dir:—Vejin si ningú te ja dret á queixarse dels despilfarros del govern, que fins s'economisa 'l paper dels bandos proclamant l'estat de guerra.

Colocats en aquesta pendent casi valdría la pena de que 's fes d'aquest bando una llarga tirada, deixant las fetxas en blanch, y aixís cada vegada que hi hagués necessitat de *velar la estatua de la ley* (que de algún temps ensá vé succehint á cada dos per tres), no hi hauría gastos de impresió, y ab posar las fetxas manuscritas s'eixiria del pas.

Ja veuen com á pesar de las grans molestias que se m'ocasionan cada vegada que tenen á bé posarme 'l tapa-bocas, faig acte de bon ciudadá, indicant la manera de realisar una important economía.

No podrán pas dir que no torni bé per mal.

* *

De totas maneras jo m'felicitó desde 'l fondo de l'ánima de que s'haja restablert la normalitat interrumpuda per la vaga dels tranvías.

La ciutat de Barcelona, ab la seva extensió desmesurada no pot prescindir de aquest medi fácil y económich de locomoció. Quan ell li falta sembla que 's senti invadida per un principi de parálisis.

Precisament per aquest motiu no era ni podía ser simpática la vaga á la inmensa majoría de la població.

Perque las empresas y 'ls seus empleats tingan algunas diferencias, no es just que al públich li fassan pagar la festa.

Dirán que aquest es un criteri una mica egoísta... Pero ¿y qu' es al cap de vall sino una lluyta d'egoís-

mes la que palpita en el fons de l'anomenada qüestió social? Egoísme de guanyar més ó de pagar menos, egoísme de dominar els uns ó 'ls altres, egoísme sempre.

¡Y quí havia de dir que las cosas s'arreglarían ab tanta facilitat!

Quatre ó cinch días avants de la solució, el gerent de l'anónima Mister Kennedy publicava un comunicat manifestant que fins á cert punt se felicitava de que s'haguessin romput els pactes establerts, en quant aquests el lligavan y li impedían despedir á alguns cobradores sobre 'ls quals tenia sospitas de que li feyan corre la grilla. Suposava que tot el públich ho sab que no sempre 's dona 'l bitllet als que pagan els céntims.

L'endemá sortía *la comisión* dels empleats protestant indignada contra las suposicions de Mister Kennedy y amenassant ab portarlo als tribunals en vindicació de la seva honra ofesa.

Donchs bé: 'l dissapte següent rodavan els tranvías del inglés ab els mateixos empleats á las plataformas, com si res hagués succehit.

Las sospitas del un, las irritacions dels altres, tot s'havía desvanescut.

Un amich méu ho deya:—Tan fácilment pogués acabarse la guerra del Transvaal!

* *

De totas maneras se diu qu'está en estudi un sistema perque en la recaudació dels tranvías no pugui haverhi la més mínima distracció de céntims. Casi no 's parla d'altra cosa á Barcelona.

El dels inspectors que s'ha usat fins ara, ja está vist que no serveix, desde l'instant que 'l gerent se figura que inspectors y cobradores fan ali tant bon punt se veuen.

El del timbre anunciador de cada passatjer qu'entri en un cotxe imposantse el deber de tirar ell mateix els céntims en una caixeta, es considerat aquí á Barcelona impracticable. Molts passatjers passarían de llarch, altres hi tirarian monedas falsas, y molt sería que no 's creés un gremi de reventa tranvías que á l'hora menos pensada se'n enduguessin la caixeta dels céntims.

S'ha pensat dada la gran afició dels espanyols á la rifa, en convertir cada taló de passatjer en un bitllet numerat que dongui dret á obtenir certs premis, concordant els números dels talons ab els dels bitllets de la lotería nacional. Pero aixís y tot sempre hi hauría la sospita de que alguns passatjers en lloch dels deu céntims ne donguessin cinch al conductor, á cambi de no rebre bitllet de cap mena.

De manera qu'en tots els sistemas que 's meditan sempre hi ha cent lleguas de mal camí.

La qüestió de la recaudació en els tranvías, quan falta la confiança entre el gerent y 'ls seus empleats, ha vingut á ser per lo que 's veu, á lo menos aquí á Barcelona, un problema tan insoluble com el de la direcció dels globos, la quadratura del círcul y 'l moviment continuo.

Tal vegada més ó menos tart se resolgui, y en aquest cas haurá de ferho més la ciencia física que la manya y l'astucia anticientíficas.

Potser se trobará un aparato eléctrich automátich, una especie de pinsas movibles que anirán de passatjer en passatjer agafantlo per la mànega y no deixantlo anar fins que afuixi la mosca. Potser aquest aparato automátich podrá perfeccionarse de manera que fiqui las pinsas á la butxaca del passatjer y li tregui ell mateix els deu céntims. ¡Qué sé jo! ¡Ha fet tantas maravellas la mecánica!

Tal vegada pel sistema óptich se logrés algún resultat. Aixís podría establirse una cámara obscura que pel procediment instantani anés trayent la foto-

grafia de cada passatjer formantne una llarga llenca cinematogràfica. De la qual, al arribar el tranvía á puesto, se 'n faría una projecció y serían fabas contadas: tants passatjers, tants céntims.

Comunicava l' altre día aquests pensaments á un conductor de la línia de Gracia, qui després de escoltarme plé de interés va dirme somrient:

—Está bé, molt bé: que 'ls estudihi l' inglés, que 'ls estudihi, que aixís es com adelantan las ciencias.

P. DEL O.

BON TEMPS

(Quadret de Primavera).

El florit jardí
dona gust de veure:
despedeix el bosch
sanitosa essencia.

Del Cel la blavor
ni un núvol entela,
y un esbart d' aucells
la verneda alegran.

Tot somríu al bes
de la Primavera,
sadollat de llum,
impregnat de festa.

¡Fruhimlo, donchs amor, aquest bon temps
qu' ara corra sanch jova en nostres venas!

F. CARRERAS P.

EL MEU VOT

Encare que al dirho crech que 'm ruboriso una mica, declaro que havia pres l' antipatriótica resolució de no anar á votar.

—Aixó del sufragi universal—me deya entre mí —son quèntos per enganyar als bobos. A horas d' ara el pastel ja está fet, y tant si tú hi vas com si no hi vas, no per xó deixarán de sortir triufants de las urnas els set ó vuyt *señores del margen* que 'ls directors d' escena tinguin per convenient.—

Y no 's pensin, al comensarse á remenar aquest assumpto vaig titubejar una pila. Fins els días que las llistas electorals van estar exposadas als baixos de la casa de la Ciutat, vaig anarhi á veure si hi constava, ben provehit de mistos, pues m' havían dit que las tenían en un recó molt fosch, y hasta vaig trabarme de paraulas ab un dels empleats que las vigilavan, perque després de molt buscar y rebuscar per entre aquellas penjarellas de papers, vaig descobrir que sí que hi era, sino que m' havían canbiat dugas lletras del nom, tres del apellido, no sé quantas del ofici y 'l número de la casa ahont visch.

—Tot s' esmenará—va dirme l' empleat:—vingui 'l día de la Junta, y reclami.

Ni vaig escoltármel. ¿Reclamar? Ara hi corro. No soch tan manso, gracias á Deu.

La meva convicció estava formada.

—No, senyor: no anirás á votar encare que 't torrin las lletras del nom, encare que 't restaurin l' apellido, encare que t' arreglin el número. ¡Cál... ¿Per qué molestarte prenent part en una comedia qual desenllás deu ja estar previst fá días?

Pero es alló que diu el ditxo: l' home proposa...

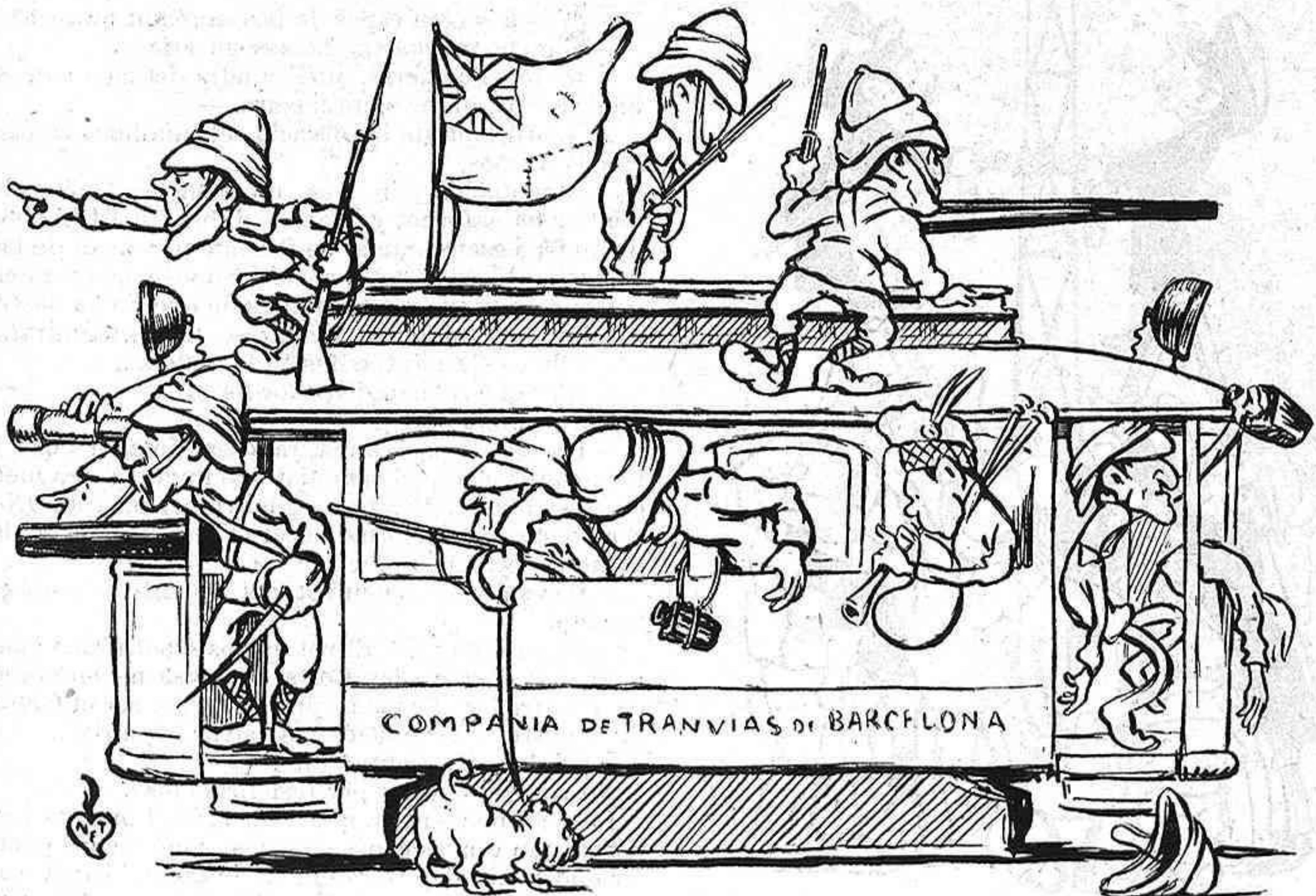
M' estava l' altre día á casa, ben lluny de recordarme de la lluyta electoral qu' entaulada tením, quan de cop, nang, nang!... sona la campaneta de la porta.

—¿Quí hi há?

—Un servidor: el candidat d' aquest districte.

La visita no deixá de sorpéndrem, pero com el

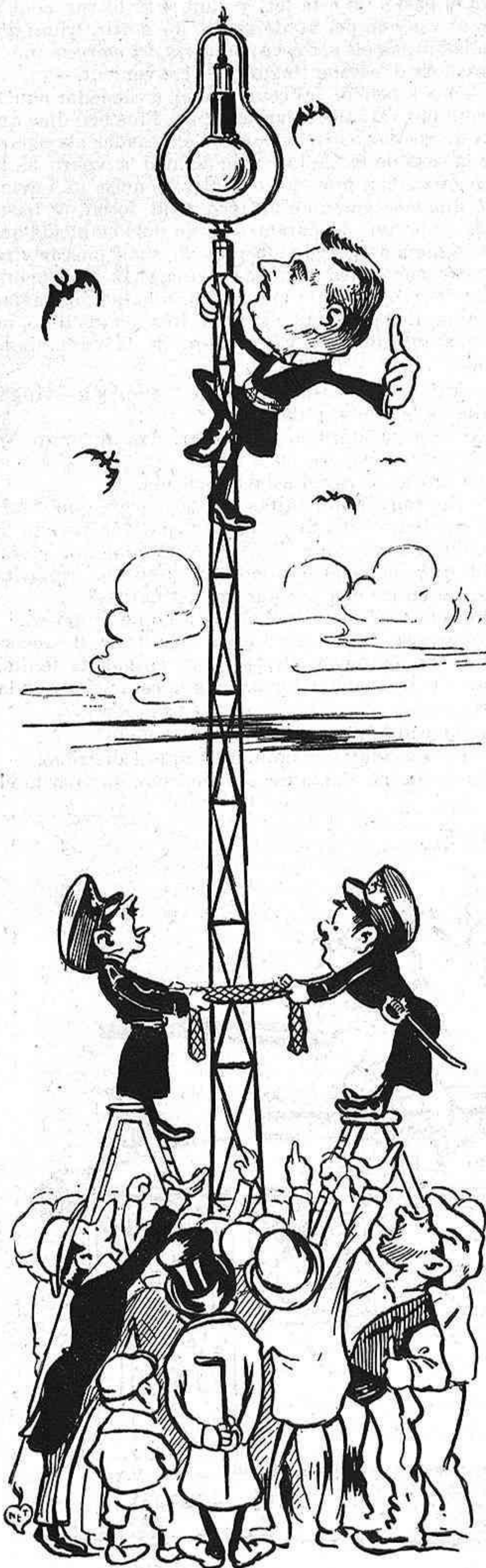
NOTA CÓMICA

Tan divertit no conech res
com el tranvía, com el tranvía;

tan divertit no conech res
com el tranvía del inglés.

¡BONICA SITUACIÓ!

—El que vulgui cobrar, ja ho sab, que puji aquí dalt.

saber no ocupa puesto, vaig disposarme á escoltarlo, encare que resolt—¡aixó sí!—ferment resolt á resistir als afalachs ab que de segur venia á tentarme.

—Vosté dirá,—vaig respóndreli, allargantli una cadira.

—Sé que vosté es elector.

—¿Cóm ho sab?

—L' he trobat á las llistas.

—Ja té prou mérit. Jo que soch l' interessat, vaig estar tota una tarde buscantm'hi, y ab prou feynas m' hi vaig trobar.

—¿Ha llegit el meu manifest?

—N' hi llegit tants! ¿Quín es el seu?

—Aquell, imprés en lletras vermel·las, que ahir va aparéixer en tots els cantóns.

—¡Ja! Es un que comensa: *Ha llegado la hora y el momento de...*

—Sí, senyor: *de salvar la patria, cueste lo que cueste.* Suposo que las ideas que allí explano deuen meréixer la seva aprobació.

—Indu·ptablement. Com á ideas, no va mal, pero permé·tim que li observi que encare no hi vist may cap candidat qu' exposés ideas dolentas.—

Picat per aquesta puntadeta, l' home va posarse molt sério.

—Es que jo, senyor meu, no soch un candidat vulgar; soch un apóstol que aspiro formalment á regenerar el país; y ab el concurs de tots els bons ciutadans confío en que realisaré els meus propòsits.

—Crégui que ho celebraría moltíssim.

—Donchs si ho celebraría, ajudim. ¿Puch contar ab el seu vot?

—Dispensim, pero hi determinat abstenirme.

—¡Bé! De modo que vosté voldría que la nació 's regenerés y hasta celebraría moltíssim que fos jo 'l qui portés á cap aquesta obra; pero en quant á donar un pas per lograrho, no vol pendre's tanta molestia.

—No es aixó: es que no tinch fé en l' éxit.

—¡Jo sí!

—¿Vosté 's creu capás de fer semblant miracle?

—Si no ho cregués no ho asseguraría.

—De totas maneras, no li vindrá del meu vot. Si ha de sortir, un mes, un menos...—

Al sentir aquesta observació, el candidat va perdre 'ls estreps.

—¡Magnífich!.. ¡Un mes, un menos! ¡Aixó es lo que 'ns ha enfonzat y 'ns ha reduhit á pols! L' olvit de que las grans sumas se forman per medi de las unitats... ¡Un mes, un menos!... Suposis que tothom pensa com vosté y que, refiats de que no ha de venir d' un vot, ningú va á votarme ¿qué succehirá?...—

—¡Oh, es clar! Si tots fessin lo mateix...

—¿Per qué no han de poder ferho?

—¡No tingui por!

—Donchs suposi un' altra cosa. Imaginis que 'l meu contrincant, el candidat que lluyta contra meu en aquesta circumscripció, guanya per un vot... ¿No será vosté, per haverme negat el seu, el causant de la meva derrota?

—¿Un sol vot, el meu vot pot donarli á vosté el triunfo?

—¿Quín dupte té? El vot de vosté pot ferme guanyar, pot durme á las Corts, pot posarme en el cas de desarrollar els meus projectes, pot ser el factor de la nostra regeneració, ¡pot salvar la patria!...

—¡Dimontri!... Conti ab mí.—

No vaig tenir valor per resistirme mes.

Desde 'l moment en que 'l meu sí ó 'l meu no pot portar tan graves conseqüencias, ¿qué menos puch fer que surtir del retrahiment en que m' havia col·locat y corre á apoyar al candidat que *cueste lo que cueste* vol redimirnos?

Vaig jurarli que 'l votaria, y 'l votare.
 Pero aixó sí: penetrat de la gran importancia que un vot pot tenir en l' actual moment historich, si 'l meu candidat surt elegit per un vot de majoria; si obtinguda l' acta se 'n va á Madrit; si una vegada á Madrit fá prosperar els seus projectes y si en virtut d' aquests projectes la nació arriba á alsar el cap, com tot aixó en realitat se deurá al meu vot, vull que 'l servey que ara vaig á prestar se 'm tingui en compte y que al morir se m' aixequi un monument ab una inscripció que digui:

Al salvador de la Patria

LA IDEM RECONEGUDA.

O una cosa pel istil.

A. MARCH

FANTASIEIG

Com flor que obra son cálzer de poncella,
 somreya 'l jorn naixent plé d' esplendor;
 y com altra alba bella
 comparable ab la flor,
 me sonriqué, abrusantme, la donzella
 per qui mon cor entranya inmens amor.

Y mes tart, quan espés núvol cubría
 del astre rey lo foco refulgent,
 vaig creure que m' aymía
 era altre sol ixent,
 que al veritable sol avergonyía
 ab lo fulgor de sa mirada ardent.

F. DEL FAT

SERIE 18

—¡Hola!—exclama un lector:—¿Serie 18?... ¿Qué per ventura va á parlaros dels cromets de las capas de mistos?

Perdóninme la trivialitat del assumpto, pero efectivament, vaig á parlaros d' aixó. Las circunstancias—domiciliadas actualment en una gran casa del passeig de Colón—cohibeixen d' un modo notable la meva ploma, y si á falta de pa bona es la coca, á falta de temas trascendentals bonas son las estampetas de l' *Arrendataria*.

Els col·leccionistes de fototipias están d'alegría—segons notícies que tincn per certes—que no hi veuen de cap ull. La *Cerillera*, donant una mostra de bon sentit y prescindint al últim dels eterns picadors y 'ls eterns toreros, ofereix als aficionats una col·lecció de personatges històrics, grans capitans, conquistadors, generals, gent de bona casa y baix tots conceptes més interessants que 'l *Zanahoria chico* y 'l *Calabaza pequeño*.

Comensada per *Ciro el Gran*, que per cert sembla un soci del *Niu Guerrer* en dies de Carnestoltes, la serie 18 no vé segurament á *llenar un vacío*, pero es innegable que representa una tendència digna d'aplauso per lo que té d'instructiva.

Els aficionats ho diuen:—Entre una galería d'eminències de *redondel* y un aplech de figures célebres en l'història de la humanitat, la elecció no es duptosa.

Llástima—y aixó també ho diuen els aficionats—qu' en la nova serie s' hajan deixat passar *lapsus* que la deslluheixen no poch.

Apart d' algun retrato d' un convencionalisme massa exagerat, ¿á quín criteri ha óbehit la redacció de las llegendas que 'ls acompanyan?

A Pompeyo, á Juni Bruto y á Marc Antoni ens els donan com á *romans*. ¿Per qué á Juli César, tan romá com ells, el posan com *italiá*?

Y sobre tot ¿cóm es que alguns personatges apareixen ab el seu nom y altres no més ab el títol nobiliari que usaren?

Enrique de la Torre, díu al peu del retrato d' un dels més famosos guerreros francesos. ¿Quí es aquest *de la Torre*?... ¿No hauría sigut preferible anomenarlo *Turena*, qu' es com el coneix tothom?

Vajin vostés, per exemple, á Madrid y preguntin á qualsevol:

—¿Don Antoni Aguilar?

—No sabém quí es.

—¿Don Antoni Aguilar y Correa?

—¡No sabém quí es!

—¿Vostés no saben quí es el marqués de la Vega de Armijo?

—¡Ah! Dihentho aixís, sí!

Al general francés Enrich de la Torre poch son els que 'l coneixen: al famós Turena el coneix tot el món.

Per altra part ¿per qué 'l seu apellido ha hagut de ser traduhit al castellá?

En Turena no 's deya *la Torre*, sino senzillament *La Tour*.

¿Per ventura 'ls francesos al parlar del nostre general Prim diuen «le general *Mince*»?

Y si 'ls autors de la col·lecció han tingut á bé de *La Tour* ferne *La Torre* ¿per qué no son conseqüents en els demés cassos parecuts y verbi-gracia al jefe de la primera creuhada, en lloch de Godofredo de Bouillón, no li diuen Godofredo de *Caldo*?

Y per avuy, prou.

Si la *Cerillera* atén aquestas observacions, lo qual sempre li será més fácil que afegir mitja dotzena de mistos á cada capsa, els col·leccionistes li agrahirán moltíssim.

Jo nó: qu' en aquest negoci *no quito ni pongo rey... ni colecciono estampetas*.

MATÍAS BONAFÉ

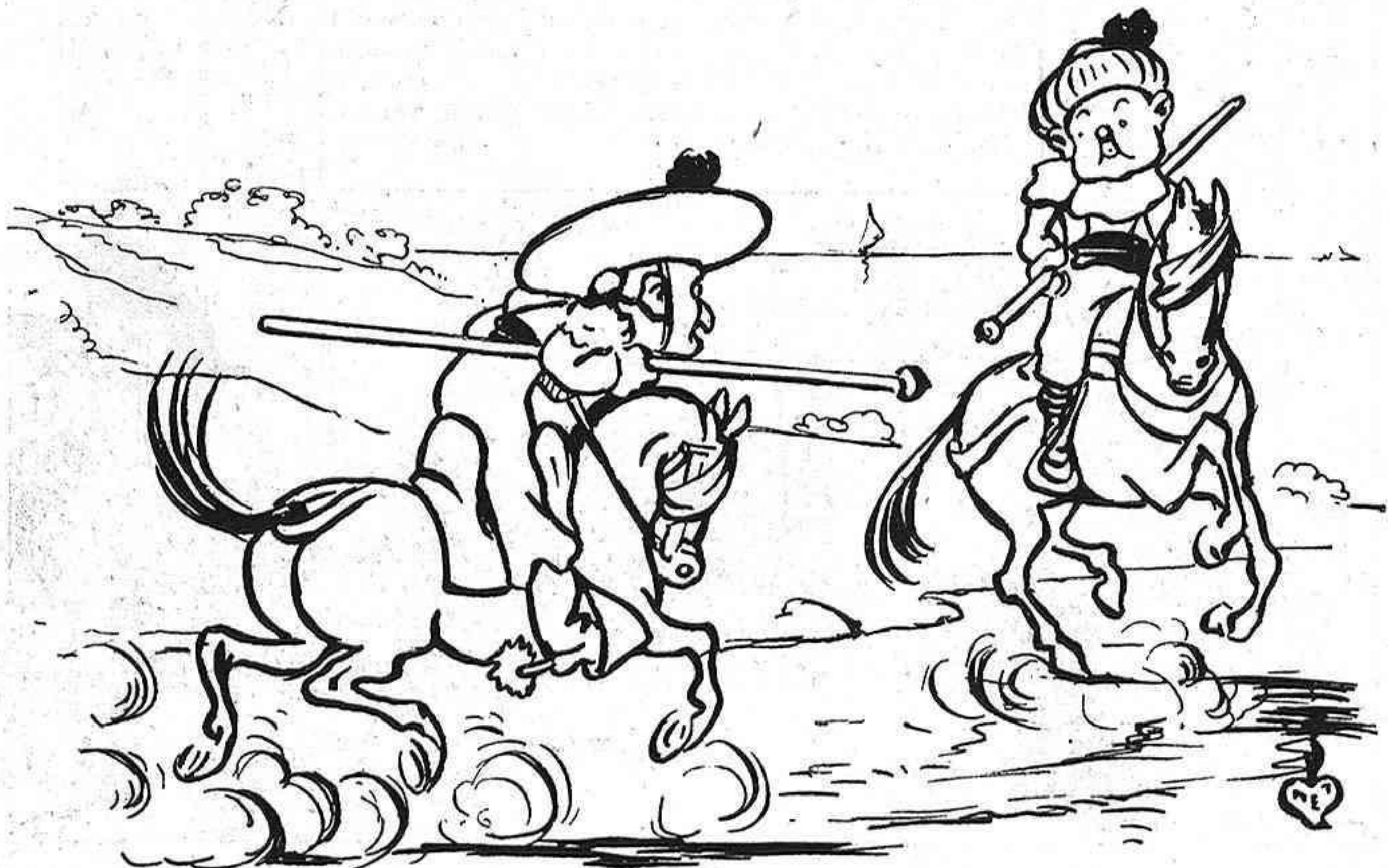
¡PARLA!

¡Quína eloqüència—la dels teus ulls!
Uns cops me diuen, ben clarament,
que l' amor cálit que 't porta aculls,
que per mí alenta ton cor vehement.

Altres lleigeixo jo en sa expressió,
al pit ferintme 'l cruel rigor teu,
que sols t' inspira, no compassió,
sino despreci 'l pur amor meu.

Tant prompte 'm miras, mon goig causant,
com vens y aumentas mon funest dol;
y en tant el dupte que 'm vá matant
no desvaneixes per mon consol.

COMPETENCIA ENTRE DUGAS PLASSAS

La lluyta está ja entaulada
y ara va á ferse la proba.

¿Guanyará la Plassa Vella?
¿Guanyará la Plassa Nova?

BOHEMIS

—Noy, no estich gens bé; tinch un *pa* aquí...
—¡Ditxós tú! ¡Qué 'n fa de temps que no he patit d'aquest mal!

Dissuadeixme parlantme clar
y per fi sápia si 'l teu mirar
es ó no proba d' amor etern:
perqu' es diffeil en lo just dar
¡mirant con miras contra 'l govern!

TELESFORO PEGADELLA

LLIBRES

DECADENCIA DE LAS NACIONES LATINAS per G. Sergi.—Forma aquesta obra 'l volúm primer de la *Biblioteca Moderna de Ciencias Sociales*, publicada baix la direcció de ALFREDO CALDERÓN y S. VALENTÍ CAMP, y es en tots conceptes ben digna de inaugurarla.

Giuseppe Sergi es un sabi professor italiá, qu' en el transcurs de 26 anys porta escrites 17 obras fonamentals totas ellas de la major importancia. Professor de Antropología á Roma y fundador de un laborator i museo antropológichs els primers del mon que s' establiren, aplica als estudis sociológichs els métodos experimentals que preconisa la ciencia moderna, obtenintne resultats maravellosos, per lo imprevisos y lo fundats.

La circumstancia de ser home purament científich, sense la menor concomitancia ab cap dels partits militants, dona á sas produccions el valor inmens de tot lo qu' es sincer y fill directe del estudi.

La decadencia de las naciones latinas es un estudi complert y lluminosíssim de l' estat de postració á que han arribat las tres principals nacions mediterráneas. Fransa, Italia, Espanya; de las causas que produheixen y mantenen son decaïment, entre las quals senyala l' estancació, la falta de ideals, la petrificació en l' esperit dels pobles de las glorias pertéritas, el clericalisme y 'l militarisme y 'ls métodos rutinaris que preponderan en l' ensenyansa.

L' análassis de la decadencia que compren la primera

part de l' obra subtitulada: *Hacia el abismo* es tan fonda que arriba fins á las entranyas del modo de ser de las tres nacions y es al mateix temps tan clar y fundat, que porta al esperit una convicció ferma y segura, puig no 's tracta de intuicions y apreciacions individuals, sino de fets demostrats per medi del estudi de la historia y l' observació de la naturalesa.

Pero Sergi, á costat del mal admirablement diagnosticat prescriu el remey que s' ha de aplicarli, y en aquest concepte recomana que 'ls pobles llatins, deixantse de supervivencias enervadoras entrin de plé en una era de pau material, y treballin afanyosos, aplicant al foment de las fonts de riquesa 'ls recursos inmensos que avuy esmersan en acumular elements de combat; que s' inspirin en els ideals del progrés modern; que dignifiquin las arts y las ciencias, que procurin ser focos de humana civilisació.

L' obra de 'n Sergi té, apart de son mérit científich, un gran interés de oportunitat. Totas las personas que s' interessan pel bé del poble, tots els homes que 's dedican desinteresadament á la política, deurían consultarla, ab la seguretat de trobar en sas ben meditadas páginas, las mes lluminosas y alentadoras orientacions.

No está del tot perduda una rassa que conta ab homes tan clarividents com l' insigne pensador Giuseppe Sergi.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Fisiología del matrimonio.—Una de las obras mes notables del ilustre novelista H. Balzac, plena d' esperit de observació y de humorisme genial. Forma part de la Biblioteca Tasso.

* * * *Marta!... Marta!!*.—Joguina en un acte y en prosa catalana, de D. Frederich Fuentes, fill, estrenada al Principal de Barcelona, el 21 de Desembre de 1899.

TENORIOS DE CARRER

—¿Vol que li porti, pimpollo?
—¿A quina parroquia?

*** *Ideal positiu*.—Quadro dramàtic en un acte y en prosa, original de D. Joan Vives Huguet, estrenat en el Centre tarragoní *Las quatre barras*, la vetlla del 20 de janer últim.

*** *Un vividor*, comedia en un acte y en vers, original de D. Ll. Suñer Casademunt, estrenada a *Novedats* la nit del 25 de abril prop passat.

RATA SABIA

L' ELECTOR

Per l' acera d'enfront sa botigueta
se passeja Don Lluch amunt y avall
ab el cap dret y dantse una importancia
que ni 'ls vehins el gosan saludar.

Se sent home important; l' orgull l' estova,
y omplert de vanitat

ja ni 'l rey li es bon mosso y ab despreci
tracta a tota la gent del seu voltant.

Y no n' hi ha per menos. *Afigurinse*
qu' en Planas y Casals

li ha donat un copet sobre la espatlla
y li ha dit: *!Ola, noy! Y, donchs, iqué tal?*

Va rebre ahir visitas de gent d'upa
que la tenda li varen alabar

y varen dirli que si Catalunya
contés ab vuit milions de ciutadans

com Don Lluch, *otro gallo nos cantara*
y dispensin el mot de castellá.

Avuy hi ha anat a fe un xich de tertulia
un antich federal

parlantli dels bons temps de la *jamancia*
y fentli elogis grans

del pare de Don Lluch qu' era un subjecte
d' ideas radicals.

L' alcalde del seu barri
se li ha anat a oferir per si decás

tenia algun assumpto
pendent d' arreglo a casa la ciutat.

Tothom l' amoixa, el mima y el respalla
tirantli el pel avall;

li prometen, quins poden, fe 'ls ulls grossos
si roba als parroquians;

algú li ha insinuat que pensarían
ab ell per concejal;

li diu l' amo de casa (un romerista)
que no vaji depressa per pagar;

el fabricant que 'l proveheix de géneros
(de l' Unió Nacional)

li ofereix un envío a preus baratos,
mercanca excelent y plasso llarch.

Y es net, veyent Don Lluch que l' obsequia
la gent mes important

s' engalla, s' orgulleix y s' estarrufa
com un pavo real.

Y satisfet Don Lluch de veures home
de popularitat,

acorda ab sa familia celebrarho
fent un día de camp

y passant el diumenje a Vallvidrera
en lloch d' aná a votar.

JEPH DE JESPU

Casi casi podríam suprimir la revista de la present
senmana.

Tal com moltes vegades els estrenos van a parells y
un no sab com fers'ho per assistirhi, en altres ocasions
ni un trist alicient convida a eixir de casa 'ls vespres.

Per estar els empresaris contrapuntats en tot, fins som-
bla que ho están en no fer res. Quan un s' espavila, tots
els altres se treuen la son de las orelles; en cambi quan
un dorm tots els altres roncan.

***

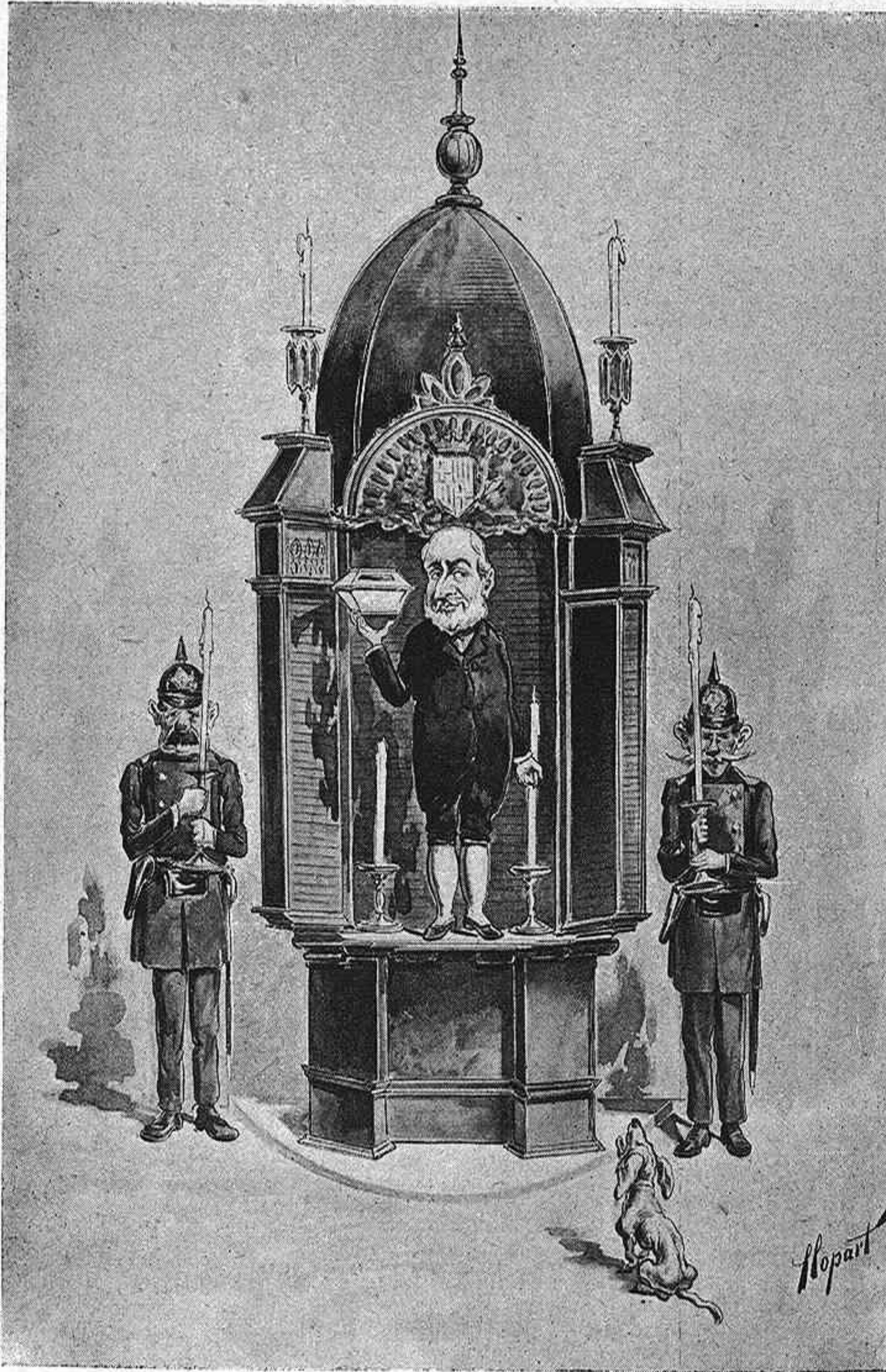

QUADROS PARISIENCHS.—El recó de las «ninyeras».

(Dibnix de P. Roig)

INAUGURACIÓ DELS NOUS KIOSCOS

—¿Qué 'ls sembla, pera estrenarlos
d' una manera adequada.
si aquest diumenje 'ls obrissin
tot fenthi la tupinada?

Mereix una menció especial el deliciós concert organitzat per en Crickboom al *Principal*, en obsequi als socis suscriptors y protectors de la *Filarmonica*.

Predominava en el programa la part vocal, tant que prescindint de la segona part que comprenia 'l trío de Bach pera piano, y dos violíns, esmeradament interpretat per Mme. Crickboom y 'ls Srs. Meriz y Fornis, els números restants sigueren cantats.

¿Y per quí?

Pel tenor Engel, de qui 's pot ben dir que per ell els anys passen en vá, y per la Sra. Jane Bathori, una exquisida, una refinada á qui ja havíam tingut ocasió de aplaudir temps enrera en la Sala Estela.

Algunas obras dels vells mestres Schutz, Bach, Haendel, Gluck y Schubert y altras dels moderns César Franck, Saint-Saëns, Wagner y Chausson integravan el programa, y totas ellas sigueren interpretadas á quina millor. L' Engel fá gala continuament de la séva escola

inmillorable; la Bathori feu brillar la dolsura de la seva veu de un timbre exquisit, y de una ductilitat admirable, al servey de una expressió sempre justa y de un sentiment emocionant.

Es de véurela, quan sentada al piano, ella mateixa s' acompanya, fonent en una execució irreprotxablement lligada pessas tan hermosas com *Margarite au rouet*, de Schubert ó algun dels principals fragments de la *Nuit persane*, de Saint-Saëns. L' encisadora artista hi posa tota la seva ánima.

Un calurós aplauso mereix el mestre Crickboom per las delitossas vetlladas que acostuma á proporcionar als protectors de la *Filarmonica*.

En el teatro de Catalunya s'ha estrenat una sarsueleta titulada *Los locos*, lletra de 'n Sánchez Pastor y música del mestre Montesinos.

L' assumpto tal com se desarrolla resulta una mica massa agafat pels cabells. Alló de que resulti ser el metje director de un establiment balneari, 'l boig escapat de casa seva, y que tots els banyistas se figuran veure els uns en els altres, es, francament, una cosa massa groixuda porque pugui passar.

Pero sabut es qu' en punt á verosimilitut no solen mirar gayre prim els autors dedicats al género xich. Altra feyna tenen. La seva preocupació principal consisteix en fer retruchs y xistes purament de paraula... y de aquests s' ha de confessar qu' en *Los locos* n' hi ha un cabás.

Lo mes bonich es qu' encare 's troba una gran part del públich que hi riu.

En quant á la música, sense estar malament, no diu res de nou.

N. N. N.

LA PRIMAVERA

A LA NENA

TERESINA BURRULL Y ORRI

Obrali tas portas cor
á l' alegría, á l' amor,
á la que 't dú goig sens mida,
ayre perfums y claror
y sava de nova vida.

A la que 't don perfums fins
de rosas y llessamíns,
de ginesta y de clavells,
y de romaní y de pins
y xerradissa d' aucells.

Ella ab un dols petó seu
te fondrá tota la neu
que 't fá tremolar de fret...
ab aqueix bes pur y breu
del que tothom ne te sed.

La sava de nova vida,
l' empelta boy desseguida
al cor malalt ó intranquil,
fentlo esclatar en florida
com al roserá al Abril.

Ab son esguard, la foscor
fon, de l' ánima y del cor,

qu' es dols y pur com un raig
de llum ó de resplendor
d' un' auba del florit Maig.

Ella es el goig, l' alegría,
l' amor, la llum que irradiá
entorn del cor malaltís,
y cura la melangía
ab perfums del Paradís.

Com aculls en ta teulada
l' aureneta á sa arribada,
acull, nena, dins ton cor
á la que 't don cada anyada
llum, salut, perfums y amor.

EMILI COCA Y COLLADO

ESQUELLOTS

Demá passat, diumenje, se
celebra en tot' Espanya la
gran festa dels tupíns.

Apropósit de las tals elec-
cions, l' altre día vaig sentir
una frase que 'm va fer molt
felís, en boca de un fusionista
del remat:

—Las oposicions tant es que
risquin com que rasquin: nos-
altres guanyarém perque don
Práxedes hi ha posat el cap, y
quan en Sagasta hi posa 'l cap
hi posa també 'l tupé.

En lo més fort de la passa-
da *huelga* va arribar el telegra-
ma ab els premis de la rifa de
Madrid, anunciant que la gros-
sa havia caygut á Barcelona.

—Algo se pesca—va dir un
de la policia—la *gorda* no pudo
ser y ha sido el *gordo*.

***

Y á propósit de la loteria
nacional.

Diu un revister de la Vila
del Os:

«Anoche supe que en la Di-
rección del Tesoro ha ingresa-
do un millón de pesetas pro-
ducto de los premios no cobra-
dos por los poseedores de bi-
lletes de lotería, durante el pasado año 1900.»

Ja veuen com no tots els que compran bitllets s'
atenen á la prescripció aquella que diu: «Qui juga,
no dorm.»

Desde Ripoll escriuhen á *La Perdiu*, una carta del
tenor següent:

«Aquesta tarde, cap á las cinch, durant un fort
temporal d' aygua y calamarsa ha caygut un llamp
al campanar del Monastir, seguint per l' iglesia, que
ha fet desperfectes de consideració.»

¡Un llamp que va á l' iglesia! Y encare dirán que
la devoció decau.

El corresponsal ripollés va describint un per un
els desperfectes, tal com segueix:

«Un dels marlets angulars ha sigut enterament
destruït y llansadas las pedras, algunas de las quals
passan de dos arrobas, sobre 'l teulat, ocasionant
trencadissa no solzament de teulas, si que també
ahont no hi havia volta, de llatas y fins vigas.

DE LA HUELGA PASSADA

Primer día de circulació dels tranvías.

»L' ala del claustre adossada al temple ha quedat
casi sense coberta.

»Dintre 'l temple ha estabellat la caixa de l' orga,
deixant intacte la tuberia y malmés alguna vidriera,
sobre tot la millor de totes, la de sobre la porta.

»A la sagristia no hi ha quedat vidre sancer y un
gros armari ha sigut arrancat ab bastiment y tot.»

***

Ja ho veuen: ni un llamp vingut expressament
de Castella, hauria fet tan mal com aqueixa exhala-
ció congriada en aquell recó de Pirineu.

¡Y tot perque 'ls restauradors de aquella construc-
ció qu' ells ne diuhen la casa payral catalana, no
van recordarse de que hi ha uns aparatos destinats
á copsar els llamps del cel y portarlos encadenats al
fons de un pou!

Que aixó no ho haguessen sapigut l' abat Oliva y
'l comte Tallaferro s' explica molt bé; pero que no

ho tingúes present el bisbe Morgades... sembla mentida ¿veritat?

Y encare ho sembla més que ho olvidin tants y tants catalanistas que s' alaban sempre de tenir fita la mirada pel cantó d' Europa.

Hi ha á Barcelona una senyora marquesa que deu son títol nobiliari al Vaticá, lo qual vol dir que ha de ser molt piadosa.

Y jo afegiré que á més de piadosa es immensament rica.

Y naturalment, com á opulenta está sempre que vé 'l cas, en disposició de fer un favor á la primera congregació religiosa que 'l necessiti.

Aixís, per exemple, un día varen anarla á trobar els frares dominicos, exposantli 'l desitj de construir un gran convent-iglesia-colegi. Al efecte varen pidolarli uns terrenos, y ella, sense ferse de pregar, els va cedir.

—Valen ben bé á dos rals el pam—els va dir—pero per ser vostés y en atenció al sant objecte que 's proposan, no se 'n farán més que á quinze cèntims.

Tracte fet.

Y alsa, cap á cal notari faltan frares y marquesa.

Ja 'ls dominicos son amos dels terrenos, amos en tota regla.

Peró passen senmanas y mesos y no s' observa la menor senyal de que las obras de construcció del convent-iglesia-colegi vagin á comensar.

Un día arriba á coneixement de la piadosa marquesa una noticia estupenda.

—Els frares—li diuhen—están en tractes pera enagenar á dos rals el pam, els terrenos que vosté 'ls hi va cedir á 15 cèntims.

La senyora marquesa se quedá com qui veu vi-

sions. Va recordar la promesa formal que li havían fet de construir en aquells terrenos un convent-iglesia-colegi, y va alsar els ulls al cel com si busqués inspiracions, exclamant:—Senyor, Senyor ¿no 'us sembla que aixó es un timo?

En sentit afirmatiu devían respondre las inspiracions de las alturas, quan la senyora marquesa, no poguent conseguir que 'ls frares amollessin la tallada de bonas en bonas, ha result acudir als tribunals de justicia en reivindicació de uns terrenos que, segons ella, varen ser cedits per un objecte donat que no s' ha complert.

Y ara es fácil que 'ls Dominicos diguin:

—Molt débil es la fé de aqueixa senyora marquesa, quan s' ha decidit á confiar á la justicia humana la resolució de un plet que sense escándol de ningú hauría pogut ventilarse en l' altra vida.

Una noticia tauromáquica.

Correspón al diumenje día 12 del corrent, procedeix de Zaragossa y diu aixís:

«El tercer toro sembró el terror en la cuadrilla, siendo preciso retirarlo al corral por haberse negada rotundamente á matarle el diestro. El Presidente de la plaza advirtió lo que ocurría al público por medio de pregón. Por su negativa á matar el toro, el diestro fué detenido, imponiéndole además la multa de 500 pesetas.»

¡Magnífich banyut, digne de que 'l nombrin president honorari de la Societat abolicionista de las corridas de toros!

Si tots els séus congèneres fossen com ell, s' haurían acabat las corridas!

Fá mes de vuyt días estich esperant que l' Avi

COSAS DE CASA

El foraster.—¡Senyor, senyor! Miri que l' están bastonejant...

El barceloní.—Ay, gracias, bon home; però hi estich tan avesat, que ja no me 'n adono.

Brusi compleixi 'l compromís que va contraure l' endemà dels Jochs Florals, quan va dir:

«La fecha del 5 de mayo de 1901 marcará un nuevo período en la existencia de los Juegos Florales de Barcelona. Sus fundadores ó restauradores quisieron hacer de ellos una institución exclusivamente literaria y catalana; el Sr. Pí y Margall, cambiando el significado de su lema, con aplauso de la concurrencia, la convirtió en institución política universal. Los verdaderos amantes de nuestra tierra, en vez de recibir el cambio con satisfacción, lo hemos de recibir con tristeza. Trataremos más á fondo de este asunto con mayor calma, si es que algun día llega á restablecerse la calma en Barcelona.»

***

Aquest dia que anunciava l' *Avi Brusi* no ha vingut encare.

Qualsevol diria que la calma que, segons assegura, necessita tant, la va perdre per no trobarla may mes desde 'l moment en que va enterarse del discurs de 'n Pí y Margall.

¡Pobre *Avi Brusi*! Mentres els Jochs Florals tingueren un matís francament reaccionari, per polítics que siguessen, no la va perdre la calma. Molt al contrari, tot ell s' hi engreixava.

Pero ha vingut en Pí y Margall, ha formulat ideas noves, mes generoses, mes àmplies, mes conformadas ab las aspiracions de la civilisació moderna, y aixó ja no li cab dintre de la barretineta d' estám.

En materias de política l' *Avi Brusi* sols admet las solucions de la dreta. S' ha anat fent vell y xacrós. y avuy té 'l costat esquert completament paralisat.

Ha mort á Barcelona 'l marquès de Alós.

Era el difunt un infatigable coleccionista. Durant alguns anys ell mateix portava á la llibreria de 'n López el paper de barba, pera ferse imprimir un número especial de *La Campana de Gracia*.

Entre las moltas colleccions n' hi ha una de curiósísima, y que únicament pot arribarse á formar en la nostra desgraciada Espanya. Es la tal un monetari de monedas falsas, que conta alguns milers d' exemplars.

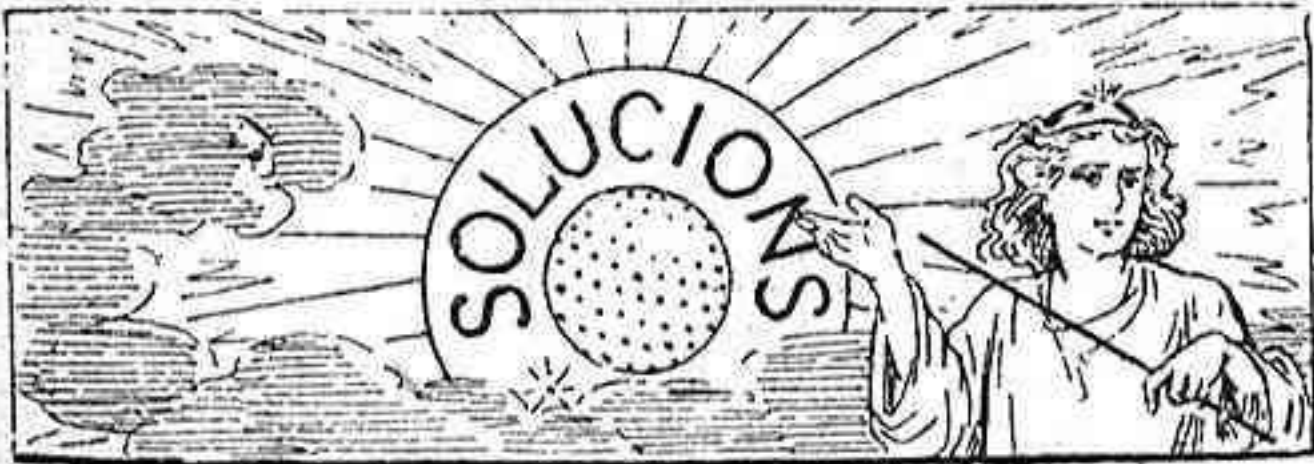
En materia de falsificació de moneda, Espanya guanya 'l record.

Ponderació de una mamá á un jove que fá l' aleta á la seva filla, pero que no acaba may de decidirse:

—No perque 'm sigui filla haig de callarho; pero tothom que la coneix ho diu: la meva Lluïseta es una perla.

Resposta del jove:

—Donchs digui, senyora, que vosté es un' ostra.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*E-na-mo-ra-da*.
- 2.ª ID. 2.ª—*Ca-mi-sa*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Calvo—Vocal*.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Malvasia de Sitjes*.
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—*MU SI CA*
SI RE NA
CA NA RI
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Benicarló*.
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Cinquanta y cinquanta lu, cent lu*.

LA PREGARIA D' UN SABATER

—¡Gloriós Sant Crispí, vès si ab las tevas manyas ens proporcionas un' altra temporada com la que acabém de passar, que ab dugas ó tres gangas aixís me faig home!

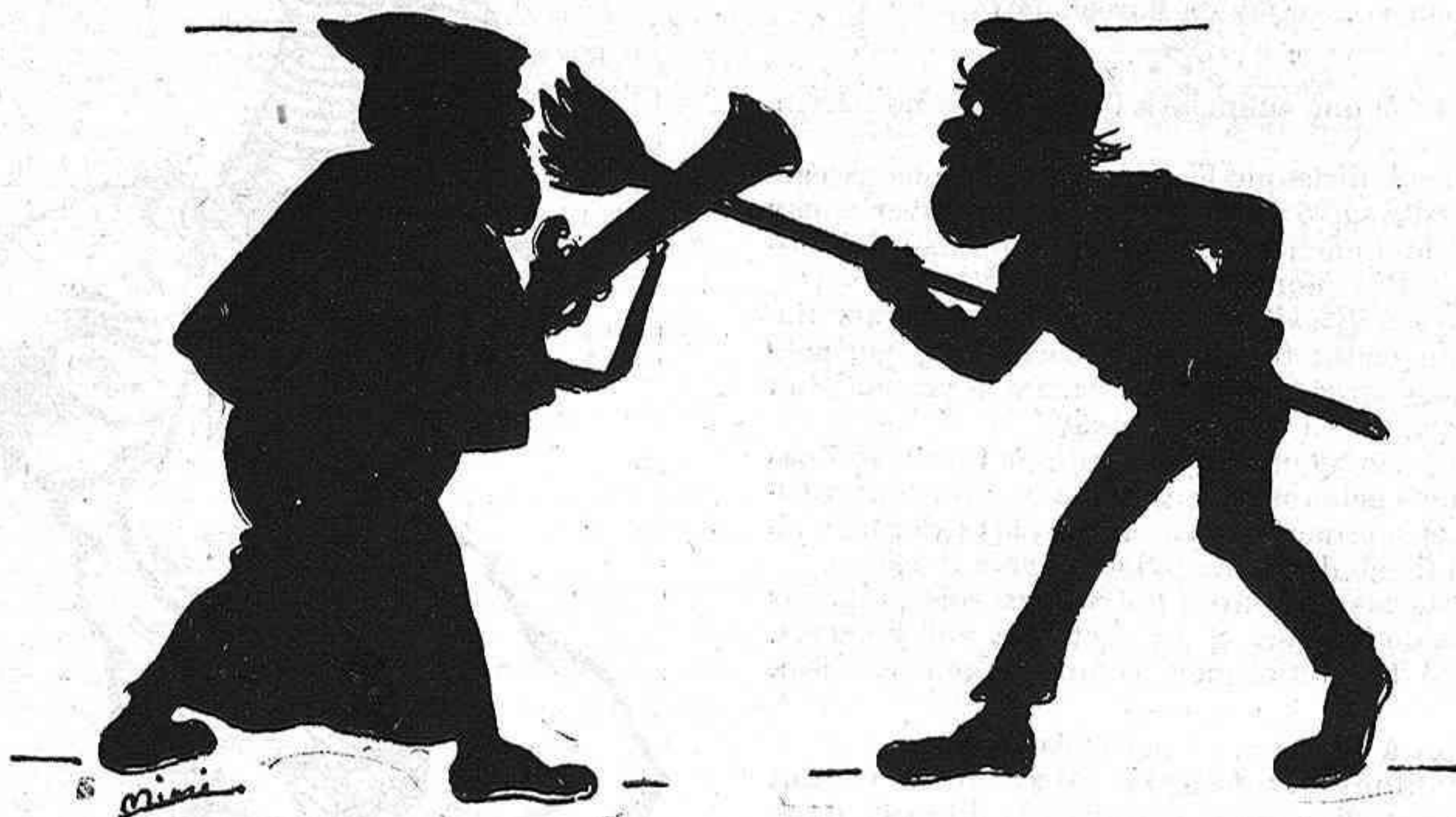
SOMBRAS XINESCAS sistema ELECTRA

Ara que la qüestió relligiosa ó, millor dit, clerical sembla que, com tota cosa esclava de la moda, està cri-

Representan la eterna lluyta entre la lliure idea y el fanátich oscurantisme.

La operació es senzilla: cal solzament retallar bé el present dibuix y enganxarlo ab suavitat, no més perque se sostingui per las puntas, senyaladas ab las ratllas horisontals, damunt d' un paper blanc que no sigui gay-re prim; y procurant que las figuras no quedin completament estiradas, ans al contrari, un tant separadas del paper. Després d' aixó, no 's fá més qu' encendre una cerilla y passarla per darrera del dibuix retallat: el cinematógrafo comensa á funcionar admirablement.

Atenció, y observin bé: A mida que 's van dilatant las sombras á causa del moviment de la llum, van exagerantse els perfils dels combatents, produhint l' efecte

dada á tenir ressonancia dintre de las arts (malas y bellas) y de las industrias paganas; ara que per tot arreu corren corbatas ab el nom de *Electra* y bastons *Electra* y samarretas *Electra*, del mateix modo que antiguament hi havia el *Souvenir* á las petacas y el *Nouveauté* als botonets qu' obran las portas secretas de la indumentaria masculina; ara hem cregut oportú aprofitarnos de la ocasió y explotar la gloria d' en Galdós, presentant ab el títul de la seva famosa obra unas *Sombras xinescas* molt divertidas y que no costan cap diner.

complet de un desaffo en toda regla. El *liberal* mou las faccions de la cara, adelanta el peu, allarga l' escombra fins á tocar el nas del *reaccionari*, y 's mou tot ell ab convulsions rabiosas; del mateix modo que 'l frare 's belluga encoratjat defensantse ab son trabuch.

L' efecte d' aquest enginyós *passa-temps* no pot ser mes real.

Y tota la gracia está en sapiguer bellugar el misto per darrera de las figuras, atenuant la distancia y el moviment de dreta á esquerra... á gust del consumidor.

TRENCA-CAPS

XARADA

¡Y tres que tinch bon hu-dos!
No se 'n rigui senyó Pau...
deya la cuynera un día
qu' estrenava un *total* blanch.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ

ANAGRAMA

El barber 'n Jep Papot
al mes de serne plantat
havía ja arreplegat
un sach molt gran *tot de tot*.

UN COMPANYY DE LA GOMA

TRENCA-CLOSCAS

CLARA SOLES

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo títul d' un aplaudit drama catalá.

C. MORENO FONT

CONVERSA

—¿Qué me 'n dius de 'l meu hort? ¿No es veritat que fá bastant de goig?

—Sí, home; ¿y qu' es alló qu' hi tens plantat allá baix?

—Pero si ara t' ho acabo de dir.

ANTONI CANTALLOPS

GEROGLÍFICH

```

: :
+
+ + +
+
:
COL
I

```

XECH DE LLANSÁ

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8.
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

MANUALES DE COCINA

120 maneras de guisar huevos.
125 platos de vigilia.
140 platos de aves, caza y carne.
Precio de cada manual, 2 reales.

P. KROPOTKIN

Memorias de un revolucionario

3 tomos, Ptas. 6.

SINGLOTS POÉTICHS per DON SERAFÍ PITARRA

Nova edició de luxe en octau ab profusió de nínots

La butifarra de la llibertat.
La Esquella de la Torratxa.
Lo cantador.
Lo castell dels tres dragons.
¡Cosas del oncle!
Ous del día.

Las píldoras de Holloway.
Si us plau per forsa.
Un mercat de Calaf.
Un barret de riallás.
La venjansa de la Tana.
La vaquera de la piga rossa.

Las carabassas de Monroig.
En Joan doneta.
Lo punt de las donas.
L' últim Trençalós.

Preu de cada singlot, 2 rals

SORTIRÁ AVIAT. L' AFRICANA

Parodia de aquesta magnífica ópera
SINGLOT 17

POEMAS DE MAR

PER APELES MESTRES

3.ª edició — Preu 2 pessetas

EL PROCESO DE CRISTO

Interesante relato de esta célebre causa, por FRANCISCO PI Y ARSUAGA.— Precio 1 peseta.

E. Sienkiewics

Un héroe polaco.

Precio 1 peseta

C. Gumá

EL PECAT DE EVA

Preu 2 rals

F. URRECHA

El Teatro

Precio 2 pesetas

Jeph de Jespús

Tonterías

Preu 2 pessetas

EL INGLÉS

sin maestro en 20 lecciones

CON LA PRONUNCIACIÓN FIGURADA

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

ARTE

DE HABLAR BIEN FRANCÉS

En ocho días y sin maestro se aprende la verdadera pronunciación, según las reglas de la Academia Francesa,

POR J. COSTE

Precio 2 pesetas

BARCELONA Á LA VISTA

Expléndido álbum de 192 fotografías de la capital y sus alrededores

Encuadernado con magníficas tapas en oro y negro, Ptas. 8

Obra de actualidad

La decadencia de las naciones latinas

POR G. SERGI — VERSIÓN ESPAÑOLA DE S. VALENTÍ Y VICENTE GAY

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

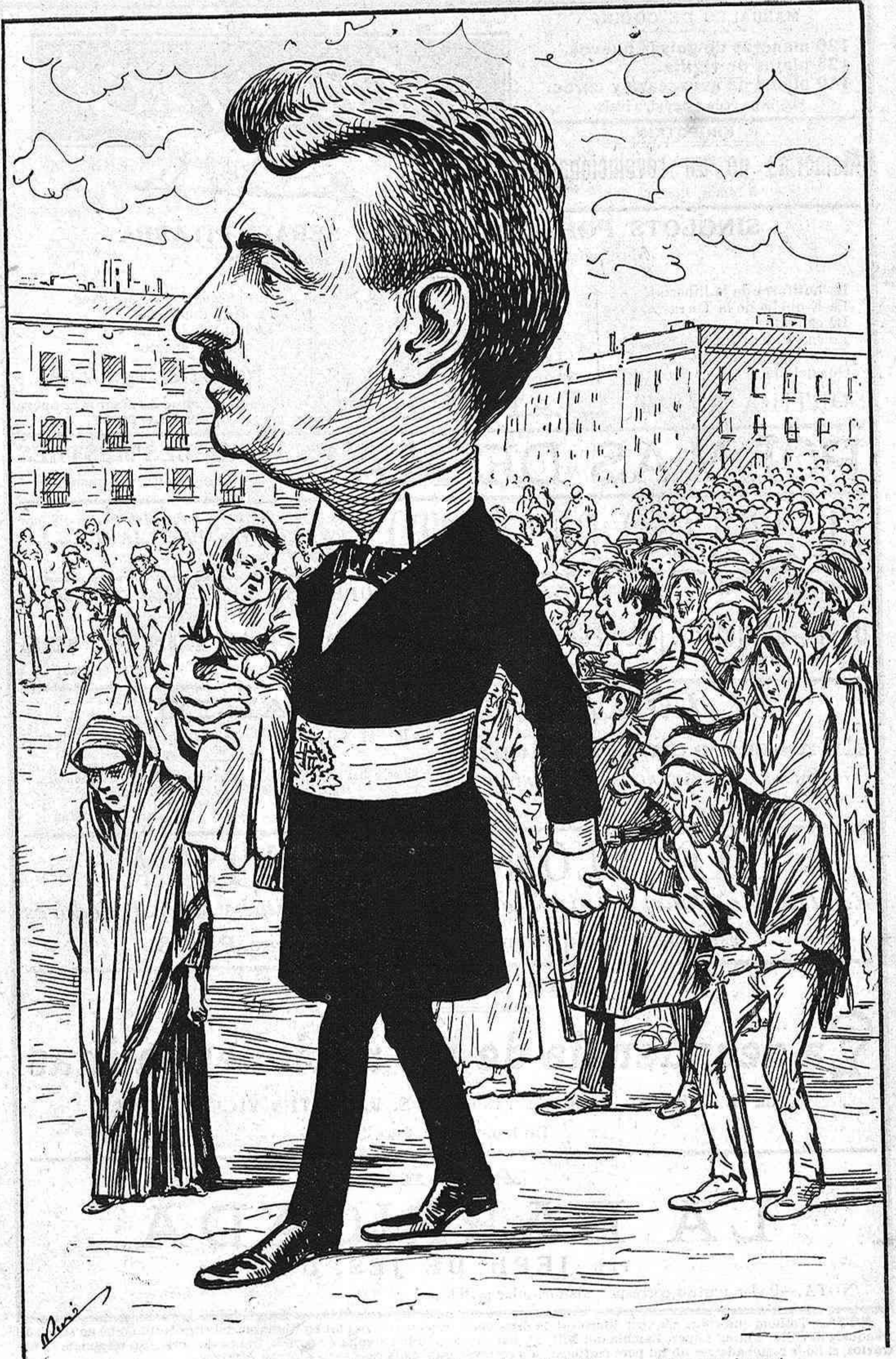
Aviat

LA BARRICADA

PER JEPH DE JESPUS

NOTA.—Poden nostres corresponsals formular pedido.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

—Com més ne recullo, més n' hi ha. Jo crech que tots els d' Espanya s' han reunit aquí.